

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 3(19)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2008

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки

Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Кривобороденко Г. П., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Поляков О. М., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, проф., Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Джинчарадзе Н. Г., д-р філос. наук, проф., Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Охременко О. Р., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородин І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подоляка А. М., канд. юрид. наук

М43 Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. — ISBN 966-608-120-2

К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2008. — Вип. 3(19). — 244 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст. — ISBN 978-966-608-923-9

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник "Наукові праці МАУП" зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України "Наукові праці МАУП" визнано як фахове видання з економічних і психологічних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/6 від 14 червня 2007 р.).

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2
ISBN 978-966-608-981-9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	5	Ус М. И. Современные подходы к процессам управления	70
Дікарев О. І. Інвестування паливно-енергетичного комплексу: світовий досвід для України	5	Булавін П. Г. Загальна характеристика формування цілей державного управління у зовнішньоекономічних відносинах	76
Мойсеєнко І. П. Індикативний метод оцінювання інтелектуального потенціалу	11	Колосінський Є. Ю., Масалжовська Л. Вплив економічної глобалізації на діяльність суб'єктів господарювання	80
Чернуха Н. М., Чернуха Г. О. Інтеграція у сучасному освітньому просторі	15	Аль-Тмейзі А. Ю. Авіаційний комплекс України та його вплив на якість транспортних послуг	88
Рибак О. М., Білоус А. О. Досвід реформування вищої освіти у країнах Центральної та Східної Європи і його значення для України	19	Лугова Г. В. Санітарно-епідеміологічний моніторинг як інструмент управління профілактикою кишкових інфекцій серед військовослужбовців військових частин, що розташовані в басейні Дніпра	92
Мушкин И. М. Развитие дистанционного образования в высшей школе	26	Сафонова А. С. Генезис розвитку процесів фінансової глобалізації світової економіки в контексті інтеграційної взаємодії країн	96
Мироненко В. В., Саєвич І. Г. Інтернет як сучасна технологія навчання	30	Арбузов А. Б. Ризики кредитного портфеля в системі банківських ризиків	102
Мельник П. П. Економіко-екологічна збалансованість у системі захисту рослин	34	Чабаненко В. В. Формування загальноєвропейського ринку праці у процесі європейської економічної інтеграції	111
Топчий С. П. Інтеграційні об'єднання на ринку зерна України: переваги і недоліки	38	Шарапов С. В. Адміністративне управління в системі загального управління підприємством	118
Кулик Р. О. Методологія створення регіональних кластерів та оцінювання їх ефективності	43	Янгалічев Р. Н. Теоретичні основи розподілу і перекладання податків	124
Кузнецов М. С. Сущность коллективного трудового конфликта как объекта государственного управления	50	Мамедов А. Проект трубопровода “Баку–Одесса–Броды”: реалии и перспективы реализации	132
Халамендик В. Д. Професійна підготовка випускників вищих навчальних закладів: проблема управління	57		
Давиденко А. П. Роль держави в підтримці розвитку ринку послуг в Україні	63		

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ У ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Наукові праці МАУП, 2008, вип. 3(19), с. 111–117

Розглянуто інтеграційні процеси загальноєвропейської економіки, зв'язок національних економік із загальноєвропейським ринком. Описано ринкові механізми процесу європейської інтеграції.

В умовах інтенсивного розвитку технологій, зростання населення планети збільшується взаємозалежність національних економік, що стають більш відкритими. Рушійною силою процесу інтернаціоналізації світової економіки є конкуренція, яка змушує виробників боротися як за дешеві та якісні фактори та умови виробництва, так і за ринки збуту виготовленої продукції (послуг). Це призводить до пом'якшення та усунення суперечностей в національних економіках, дає змогу раціональніше використовувати зовнішні й внутрішні можливості для ефективного господарювання та економічного розвитку. Внаслідок поглиблення міжнародного поділу праці формуються різноманітні господарські зв'язки (виробничі, фінансові, зовнішньоторгові), які виводять відтворювальний процес за межі національної економіки і в результаті переплетення їх з іншими факторами виробництва дають можливість підвищити їх економічну ефективність.

Еволюція міжнародного поділу праці на основі досягнень науково-технічного прогресу невідворотно приводить до розвитку виробничих сил, що зумовлює зростання обсягів виробництва в національних економіках та загострює суперечності між можливостями виробництва та вузькістю внутрішніх ринків, відгороджених один від одного державними кордонами, митними та іншими бар'єрами. Держави завжди намагалися розширити рамки своїх внутрішніх ринків за рахунок розвитку зовнішньої торгівлі, а також за рахунок загарбування територій інших країн, створення імперій. Але кожен наступний етап

розвитку ще більше посилював суперечності між ємністю внутрішнього ринку та можливостями виробництва на якісно новому рівні. Темпи розвитку сучасних виробничих сил потребували переходу від національних форм економічного регулювання до його наднаціональних, міжнародних форм. Це завдання країни намагаються вирішити шляхом інтеграції — нової форми міжнародних економічних відносин, що передбачає спільну діяльність низки країн з метою об'єднання економік цих країн в єдиний господарський механізм, створення для господарських суб'єктів більш-менш однакових умов функціонування в рамках всього об'єднання та його відгородження від іншої частини світової економіки зовнішніми бар'єрами [5].

При визначенні основних категорій щодо характеристики інтеграційних процесів традиційно існують різні підходи. Різноманітність поглядів і трактувань інтеграційного процесу, його категорій, елементів, взаємозв'язків у спеціальній літературі поєднують в низку напрямів (наукових шкіл): ринкову, ринково-інституціональну (неоліберальну), структурну, диригентську (неокейнсіанську), функціональну.

Узагальнюючи різні наукові школи щодо інтеграції, відзначимо, що під інтеграцією можна розуміти “таке положення речей, коли між різними національними господарствами можливі такі ж вільні та вигідні торгівельні відносини, як і ті, що існують всередині національного господарства” [6, 223], так і цілеспрямований процес узгодження тих чи інших сфер економічної та соціаль-

ної політики між урядами країн, що беруть участь у процесі інтеграції. Структурна школа економічної інтеграції (Г. Мюрдаль, А. Нарбаль, П. Стритен, Ф. Перру, Ч. Кіндлебергер, П. Майлз) теж звертає увагу на вирівнювання цін на фактори виробництва, а також завдяки створенню полюсів росту — потужних підприємств ТНК, галузей, що переміщуються в недорозвинені регіони до дешевої робочої сили чи сировини, створенню в регіоні привабливого інвестиційного клімату, стимулюванню інших підприємств і галузей (Ф. Перру) [1, 36].

Необхідно також зазначити, що інтеграційний процес, який починається на мікрорівні, не може набути ознак регіональної економічної інтеграції, якщо не стимулюється на макрорівні. Національні уряди прагнуть захиститися від загроз глобалізації світової економіки, яка посилює нееквівалентний обмін ресурсами на світовому ринку. Інтернаціоналізація за умови лібералізації руху товарів і факторів виробництва передусім розширює ринок, збільшує його ємність, а отже, стимулює економічну активність в країні, викликає існування різноманітних форм міжнародного економічного співробітництва, дає можливість ефективніше використовувати досягнення НТП, попереджувати технологічну відсталість, стимулює економічне зростання і вирішення соціальних проблем. Регіональна економічна інтеграція — це своєрідна спроба “замкнути” незворотні процеси глобалізації світової економіки в рамках групи держав, що мають тісні зовнішньоекономічні та політичні зв’язки.

Інтеграційні процеси відбуваються з неоднаковою глибиною й інтенсивністю в різних регіональних угрупованнях. Це залежить від загального рівня розвитку країн і рівня поглиблення територіального поділу праці між ними. За ступенем інтегрованості виокремлюються такі форми регіональної економічної інтеграції: зони преференційованої торгівлі, зони вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз.

Європейський Союз є єдиним інтеграційним угрупованням, що пройшло всі відомі економічній науці етапи економічної інтеграції. Можна стверджувати, що етапи інтеграції визначалися практикою найбільш успішної у світі європейської інтеграції.

Стійкість цього інтеграційного об’єднання зумовлена закладеними при його формуванні принципами будівництва об’єднаної Європи, сформульованими Р. Шуманом і групою вчених-

функціоналістів на чолі з Ж. Монне, які інтеграційні процеси на європейському континенті залишили відкритими для всіх держав, що прагнуть такого об’єднання, функціонально пов’язали їх з галузевою інтеграцією та запровадили принцип верховенства права інтеграційного об’єднання над національним законодавством, впорядкували об’єднання економічних інтересів цілям підвищення рівня життя, збільшення зайнятості, розширення економічної свободи для громадян Співтовариства.

Розпочавшись з галузевої інтеграції, Європейське Співтовариство пройшло всі відомі етапи інтеграції від зон преференційованої торгівлі до економічного союзу.

В економічній сфері Римський договір щодо заснування Європейського Співтовариства передбачав [4, 26]:

- скасування між країнами-членами мита та кількісних обмежень у торгівлі;
- усунення між країнами-членами перешкод для вільного руху осіб, послуг і капіталів (ст. 3);
- абсолютну заборону дискримінації з міркувань національної приналежності (ст. 7);
- нагляд за діяльністю державних монополій (ст. 90);
- спільне регулювання державного субсидування (ст. 92–94);
- гармонізацію виробничих стандартів (ст. 100–102);
- гармонізацію структури, ставок і баз оподаткування непрямих податків (ст. 99).

У середині 60-х років минулого століття були вжиті певні заходи щодо впровадження вільного руху робочої сили, прийняті та введені в дію нормативні акти, що передбачали вирівнювання трудових і соціальних прав громадян країн — членів Співтовариства.

Введення у дію в 1979 г. Європейської валютної системи, основними елементами якої стали механізм підтримки національних обмінних курсів іноземних валют країн-учасниць ЄЕС і спільна валютна одиниця ЄЕС — єку, мало б забезпечити більшу мобільність робочої сили в межах ЄЕС, стабільність розвитку європейської економіки, здійснення узгодженої валютно-фінансової політики. У 1985 р. приймається програма практичних дій щодо усунення всіх технічних, податкових, правових та адміністративних перешкод вільному руху не тільки товарів, а й послуг, осіб і капіталів, з чіткими термінами їх виконання, яка отримала назву “Біла книга”.

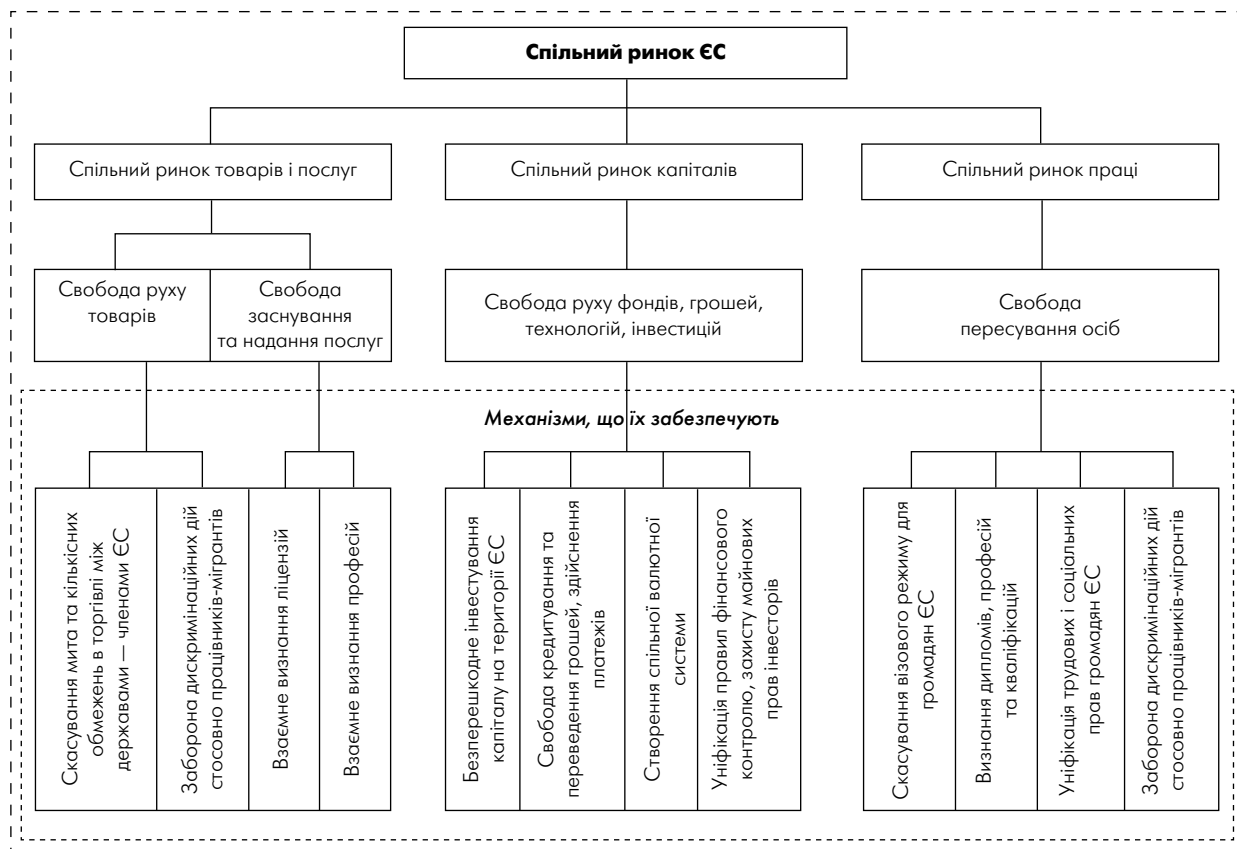

Схема спільного ринку Євросоюзу

З 1989 р. почався етап створення економічного, валютного та політичного союзу. Положення щодо створення економічного та валютного союзу відобразились у Маастрихтському договорі (1992 р.) про створення Європейського Союзу. Договір передбачає впровадження європейського громадянства, перехід до спільної економічної та валютної політики, для чого створюється Європейська система центральних банків, здійснення спільної зовнішньої політики та системи безпеки.

Основні зусилля щодо створення спільної соціальної політики в цей час знайшли своє відображення в Амстердамському договорі (1997 р.), який визначив Європейську стратегію зайнятості, полегшив пересування робочої сили, активізував соціальний захист.

З 2001 р. розпочинається сучасний етап, який характеризується переходом ЄС на якісно новий рівень інтеграції, зумовлений повною реалізацією валютного союзу, введенням євро в готівковий та безготівковий обіг, істотним поліпшенням пересування капіталів і робочої сили. Змінюється й поняття “ядра ЄС” — країн — засновників ЄС,

їх кількість збільшується від 6 до 15 на тлі політики розширення, характерної для цього етапу. З 2004 р. до Євросоюзу приєднуються 10 нових членів, у тому числі країни з перехідною економікою: Польща, Латвія, Литва, Естонія, Чехія. Розширюючись у східному напрямі, ЄС нарощує свій ресурсний потенціал: його територія збільшується на 34 %, населення — на 29 %, ВВП — на 4 %. Таким чином, ЄС стає найбільшим у світі ринком з майже 500 млн споживачів, потужним суб'єктом світового ринку, впливовою структурою в міжнародних організаціях: СОТ, МВФ, ОЕСР, НАТО [1, 53].

Економічним підґрунтям Євросоюзу є система спільного ринку. З позиції класичної економічної теорії в ринковій економіці існування ринків товарів і послуг, капіталів (фондового ринку, кредитного та валютного ринку, ринку землі), праці разом із забезпеченням прав власності та економічної свободи власників факторів виробництва є необхідною умовою організації виробництва ринкового типу. Основою спільного ринку інтеграційного об'єднання (рисунки) є забезпечення свободи руху факторів і результатів виробництва

тва — товарів і послуг, капіталу і робочої сили, що додає економіці необхідного імпульсу. В системі спільного ринку свобода пересування осіб є основоутворюючим фактором формування спільного ринку праці як сфери відтворення робочої сили.

Світові інтеграційні процеси достатньо сильно впливають на національні ринки праці. З одного боку, вони значно поліпшують рух робочої сили в середині інтеграційного угруповання, а з іншого — неминуче приводять до уніфікації регулюючих заходів на ринку праці та політики зайнятості.

Необхідно також відзначити, що інтеграційні об'єднання, як правило, є потужними покупцями робочої сили з країн, що не є членами угруповання, а тому справляють значний вплив на їх національні ринки праці.

Країни, що інтегруються, отримують імпульс розвитку економіки завдяки руху необхідної робочої сили. За умови збереження значних розбіжностей у трудовому законодавстві, системі соціального захисту, рівнів заробітної плати постає проблема нееквівалентного обміну робочою силою між країнами. Проте на практиці виходить по-іншому: 1) країни — члени інтеграційного об'єднання намагаються уніфікувати національні законодавства в цій галузі; 2) вільна торгівля товарами і послугами сприяє встановленню на території інтеграційного об'єднання приблизно однакового рівня споживчих цін у країнах-членах, що, у свою чергу, сприяє вирівнюванню рівня життя і трудових доходів населення; 3) ще більший вплив на вирівнювання рівнів заробітної плати справляє вільний рух капіталів, що забезпечує вирівнювання норм прибутковості за видами економічної діяльності різних країн-членів. Так, досвід вступу до ЄС Іспанії та Португалії переконливо довів, що значного переливу робочої сили не відбулося [7].

Більш суттєвий вплив інтеграційні процеси справляють на національні ринки праці країн, що не є членами інтеграційних об'єднань. Існування інтеграційних угруповань, які завдяки отриманню значних вигод від інтернаціоналізації виробництва зазвичай мають вищі темпи економічного розвитку, спричиняє виникнення потужних імміграційних потоків з країн, що є їх сусідами і мають невисокі показники економічного розвитку. Необхідно також відзначити, що робоча сила, яка перетинає кордон інтеграційного угруповання, має більше можливостей для працевлаштування на його потужному ринку праці.

Формування потужного спільноєвропейського ринку праці в центрі Європи спричиняє виник-

нення відносин між країнами європейського континенту щодо використання їх робочої сили в ЄС. Механізм виникнення цих відносин полягає в наступному. В середині інтеграційного об'єднання внаслідок ускладнення господарських зв'язків, прискорення темпів НТП та економічного розвитку посилюється потреба у висококваліфікованих працівниках, яка задовольняється переважно за рахунок ринків праці країн — членів об'єднання та інтернаціональних ринків праці, що виникають між країнами — членами ЄС, тобто за рахунок спільного ринку праці Євросоюзу. Внаслідок вивільнення працівниками робочих місць з меншою заробітною платою у країнах-членах зростає попит на низько — та середньокваліфіковану робочу силу. Цей попит задовольняється за рахунок країн, що не є членами інтеграційного об'єднання, у тому числі України, в яких через слабкий економічний розвиток зростає пропозиція робочої сили на більш високооплачувані робочі місця за кордоном, зокрема в ЄС.

Відносини між ЄС і країнами європейського континенту детермінуються залежно від стану економічних і політичних відносин окремих країн європейського континенту з Європейським Союзом, що впливають на процеси використання робочої сили.

Таким чином, можна констатувати, що на європейському континенті створився загальноєвропейський ринок праці.

Загальноєвропейський ринок праці — це система відносин між Європейським Союзом та іншими країнами континенту з приводу узгодження попиту і пропозиції робочої сили, умов її використання на європейському континенті.

Ядром загальноєвропейського ринку праці є спільний ринок праці Європейського Союзу, в якому забезпечена повна лібералізація руху робочої сили, заборонена дискримінація по відношенню до працівників країн — членів ЄС, створюються умови для уніфікації систем соціального захисту працівників, визнання дипломів і кваліфікацій працівників.

Формування спільноєвропейського ринку праці як ядра загальноєвропейського ринку праці необхідно розглядати як процес створення умов для забезпечення свободи пересування осіб і такий, що передбачає:

- скасування візового режиму перетину кордонів країн — членів інтеграційного угруповання;
- визнання дипломів і кваліфікацій працівників на території держав — членів союзу;

- уніфікація трудових і соціальних прав громадян ЄС;
- заборона дискримінаційних дій стосовно трудящих-мігрантів.

Свобода пересування осіб гарантується Римським договором 1957 р. про утворення Євросоюзу. Проте повна лібералізація трудової міграції спричиняє проблему “соціального демпінгу”: робоча сила як фактор виробництва, маючи можливість безперешкодного пересування в межах Європейського Співтовариства, спрямовується передусім у ті країни, де рівень життя та соціального захисту вищий — у Велику Британію, Німеччину, Швецію, Данію, Норвегію, Фінляндію та ін.

Тому Римський договір разом з проголошенням свободи пересування людей поставив за мету ЄЕС гармонізацію умов життя та праці, поліпшення можливостей зайнятості, підвищення рівня життя людей. Для цього був створений Спільний соціальний фонд, який виконував завдання стимулювання зайнятості на основі надання допомоги відсталім і депресивним регіонам, а також найбільш незахищеним на ринку праці категоріям людей. Ним також були розроблені заходи спільної міграційної політики, координації стратегії в галузі зайнятості, особливо щодо підготовки кваліфікованої робочої сили, здатної легко навчатися та адаптуватися. Основи соціального захисту трудящих, а також непрацездатних громадян були закладені в Європейській Соціальній Хартії 1961 р. Вже у 1968 р. були прийняті Регламенти Ради “Про свободу пересування працівників у Співтоваристві”, “Про скасування обмежень на пересування й проживання працівників та їх сімей з держав-членів”, спрямовані на регламентацію окремих питань щодо пересування, освіти, медичного обслуговування працівників та надання їм інших послуг.

Значно спростила пересування людей підписана у 1985р. Шенгенська угода, що спочатку не була ініціативою керівних органів ЄС, але згодом була прийнята за основу регулювання міграцій населення країн — учасниць ЄС.

Особливу роль у розвитку принципу свободи пересування людей і створення спільного ринку праці зіграв Амстердамський договір 1997р., який гарантував трудящим-мігрантам та особам, що перебувають на їх утриманні:

- підсумовування всіх періодів роботи, які враховуються національним законодавством для отримання та збереження права на допомогу по безробіттю;

- виплату допомоги особам, які проживають на території держав-членів.

Основна мета регулювання спільноєвропейського ринку праці проголошена на Лісабонському саміті 2000 р. і полягає у забезпеченні більшої кількості кращих робочих місць, більшої соціальної згуртованості та окреслена стратегічною метою — досягти до 2010 р. 70 % рівня зайнятості населення, у тому числі серед жінок — 60 % [5, 46].

Виконавчими органами, що забезпечують виконання поставленої у Лісабоні мети, є Європейський соціально-економічний комітет та Комітет із зайнятості, соціальних питань та рівних можливостей.

Європейський соціально-економічний комітет (European Economic and Social Committee) є дорадчим органом Євросоюзу, створеним у 1958 р. згідно з угодою про заснування Європейського Співтовариства. Комітет складається з 317 членів, яких призначає Рада ЄС на 4 роки за рекомендацією національних урядів. Члени Комітету належать до таких категорій “організованого громадянського суспільства”, як роботодавці, профспілкові діячі, представники різних професійних об’єднань, об’єднань захисників довкілля, споживачів та ін. Комітет представляє їхню позицію та обстоює їхні інтереси в діалозі з Комісією, Радою, Європейським парламентом. Завдання Комітету полягає у наданні порад, консультацій цим органам, які, у свою чергу, зобов’язані консультуватися з Комітетом із соціальних та економічних питань [2].

Комітет із зайнятості, соціальних питань та рівних можливостей (Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities), створений у 1996 р., є виконавчим комітетом Європейської Комісії. Основними його завданнями є моніторинг ринку праці країн ЄС, висвітлення політики регулювання зайнятості у країнах — членах ЄС, сприяння їх координації та розроблення напрямів і заходів на загальноєвропейському рівні та на рівні окремих країн-членів щодо досягнення стратегічної мети зайнятості. До складу Комітету входять по два представники від кожної держави-члена і два представники від Європейської Комісії [3, 47].

З метою реалізації спільноєвропейської політики зайнятості також розробляються спеціальні програми:

- “Еурес” (EURES — European Employment Services) — програма сприяння працевлаштування на всій території Європейського Союзу;

- “Ерго” (ERGO) — програма створення робочих місць для осіб, охоплених довготривалим безробіттям;
- “Сила” (FORCE) — програма сприяння професійній освіті і підвищенню кваліфікації працівників;
- “Сократ” (Socrates) — освітня програма, яка має за мету поліпшення якості освіти шляхом впровадження освітніх стандартів, підвищення мобільності студентів та викладачів і складається з окремих напрямів діяльності: “Коменський” (Comenius) — шкільна освіта, “Еразм” (Erasmus) — вища освіта, “Грунтіг” (Grundtvig) — навчання дорослих та інші можливості, “Лінгва” (Lingua) — вивчення європейських мов, “Мінерва” (Minerva) — інформаційні та комунікаційні технології в освіті та ін.

Для успішного виконання програм у галузі зайнятості та функціонування ринку праці створюються спеціалізовані агенції, що мають власний юридичний статус:

- Європейська фундація з поліпшення умов життя та праці (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, EUROFOUND) — м. Дублін, Ірландія;
- Європейський центр розвитку професійної освіти (European Centre for the Development of Vocational Training, CEDEFOP) — м. Салоніки, Греція;
- Європейська агенція з безпеки й охорони здоров'я на роботі (European Agency for Safety and Health at Work, EU-OSHA) — м. Більбао, Іспанія;
- Європейська освітня фундація (European Training Foundation (ITF) — м. Турин, Італія [3, 19]

Фінансування програм з регулювання зайнятості на спільному європейському ринку праці здійснюється Європейським соціальним фондом (European Social Fund — ESF), заснованим у 1958 р. згідно з Римським договором про ЄС. Він є головним фінансовим інструментом Євросоюзу в галузі зайнятості. Цей фонд підтримує програми і заходи, спрямовані на скорочення безробіття та розвиток людських ресурсів — перепідготовку кадрів, професійно-технічну освіту молоді та ін.

Інформаційно-аналітичне і статистичне забезпечення розробки програм зайнятості та регу-

лювання ринку праці здійснюється Євростатом (Eurostat) — універсальним органом статистики Європейського Союзу.

При реалізації європейської стратегії зайнятості застосовується так званий відкритий метод координації, коли замість примусових постанов використовуються добровільна співпраця і “м'які постанови”. Єврокомісія та Рада міністрів щороку аналізують за допомогою Євростату політику зайнятості держав-членів і разом з Комітетом із зайнятості, соціальних питань та рівних можливостей оприлюднюють “Спільний звіт”, який містить ретельний аналіз ситуації ринку праці на загальноєвропейському та національних рівнях, виконання програм і заходів із зайнятості окремими країнами, здійснення державами національних програм зайнятості. Далі Єврокомісія на основі консультацій з Європейським соціально-економічним комітетом пропонує, а Рада ЄС затверджує “Головні напрями щодо зайнятості”, на підставі яких країни ЄС розробляють національні “Плани дій щодо зайнятості”. Допомагає Раді в цій роботі Комітет із зайнятості, соціальних питань та рівних можливостей, який здійснює моніторинг політики держав-членів у сфері зайнятості та регулювання ринків праці, сприяє її координації. Важливе значення у становленні системи регулювання спільноєвропейського ринку праці мала Амстердамська угода 1999 р., яка проголосила зростання зайнятості одним з ключових завдань ЄС, зобов'язала країни-учасниці працювати над узгодженою стратегією зайнятості, а також запровадила принцип “головного потоку”, згідно з яким при розробленні всіх інших політик ЄС обов'язково приймається до уваги їх вплив на зайнятість [3, 46].

Таким чином, регулювання спільноєвропейського ринку праці не носить жорсткого характеру: кожна країна проводить власні програми зайнятості, а на рівні Європейського Союзу здійснюється їх координація, вироблення загальноєвропейської стратегії зайнятості та допомога окремим країнам, що недостатньо просуваються на шляху виконання стратегії. Також на загальноєвропейському рівні чітко визначені мінімальні трудові права і гарантії найманим працівникам. Кожна країна відповідно до своїх власних потреб та економічних можливостей може встановлювати більш розширені трудові права та соціальні гарантії працівників.

Література

1. Брич В. Я. Продуктивна зайнятість населення як основа підвищення його життєвого рівня в трансформаційній економіці // Економіка: проблеми теорії та практики (Зб. наук. пр. ДНУ). — 2004. — С. 933–940.
2. Василик А. Система чинників формування та розвитку інтелектуального капіталу в Україні // Україна: аспекти праці. — 2006. — № 6. — С. 39–43.
3. Посібник представництва Єврокомісії в Україні "Європейська інтеграція: крок за кроком". — <http://www.delukr.scs.eu.int>
4. Право Европейского Союза: Учеб. для вузов / Под ред. С. Ю. Кашкина. — М.: Юристъ, 2004. — 925 с.
5. Феномен по соседству // Дзеркало тижня. — 2005. — № 67. — С. 14.
6. Repke W. International Order and Economic Integration. — Dortrecht, 1959.
7. Zlotnik Hania. International Migration Trends since 1980 // International: on and the Millennium Development Goals. — Selected Papers of the UNFPA-Group Meeting. Marrakech, Morocco, 11–12 May 2005. — UNFPA, 2005.

Істотна особливість загальноєвропейського ринку полягає в тому, що, незважаючи на інтенсивність процесів європейської інтеграції, його регулювання не має твердого характеру. Це дає змогу враховувати економічні інтереси інтегрованих у нього країн.

Существенная особенность общеевропейского рынка состоит в том, что, несмотря на интенсивность процессов европейской интеграции, его регулирование не носит жесткий характер. Это позволяет учитывать экономические интересы интегрированных в него стран.

Regulation of the all-European market, despite of intensity of processes of the European integration, has flexible character. That allows to take into account economic interests of the countries integrated into it.

Надійшла 15 вересня 2008 р.